

Csipka Rozália: Gondolatok a Pósa Lajos Emlékéről*

Amikor a Pósa Lajos Emlékbizottság a száz éve elhunyt költő tiszteletére a 2014-es évet emlékévnék nyilvánította, célul tűztük ki a figyelemfelkeltést, az emlékezést és az összefogást.

Felszólalásomnak a célja nem az emlékév összegzése, és nem is annak értékelése. Ezt megteszi az a kulturális közeg, pedagógusok, könyvtárosok, könyvkiadók, az irodalmat szerető olvasóközönség, akikhez e hármas üzenet eljutott. Inkább körbejárnam azt a három fogalomba sűrített célt, melynek eléréséhez a Pósa Lajos Emlékbizottság az emlékévet szervezte.

Figyelemfelkeltés: a figyelem ráirányítása az üzenetre. Az üzenet pedig maga az információ – a mi esetünkben Pósa Lajos munkássága, életműve.

Nekem sokat adott ez az emlékév. Elmerülve Pósa költészetébe, úgy érzem megismertem nézeteit, a hitét és a lelkét. Meggyőződésem, hogy az emlékév részesei is sok, eddig ismeretlen dolgot tudtak meg a költőről, és bizonyára sokakat kíváncsivá is tett: és jobb esetben kézbe vették a Pósa-ról szóló könyveket, majd magát a Pósa művet. Ha így van, elmondhatjuk, hogy az első célkitűzésünknek az emlékév megfelelt.

Hitem szerint ráirányítottuk a figyelmet arra a nagyon fontos igazságra, hogy kell a lelkünknek az a büszkeség, mellyel felmutatjuk szülőföldünk nagyjait – Pósa-n kívül vannak még bőven –, és ez bennünket is megerősít magyar nemzeti öntudatunkban.

Az öntudat, az identitás épített mű, kulturális konstrukció. Más kérdés, hogy akkor tökéletes, ha úgy látszik, mintha Isten adta, természetes jelenség volna. De bármennyire is így van, az identitás-építésnek korlátai vannak.

Nem lehet akármikor, akármiből identitást építeni. Ha már az „építés” metaforáját használom, elmondom, hogy csak adott alapanyagokból tudunk tisztességes öntudatot építeni. Véleményem szerint, az egészséges nemzeti identitás legfőbb alapanyaga az anyanyelv és a nyelvhez kötődő kultúra, nemzetünk hagyományai. Sebő Ferenc szavai szerint azonban *a hagyományt nem ápolni kell, hisz nem beteg. Nem őrizni kell, mert nem rab. Hagyományainkat megélni kell, mert csak akkor maradhatnak meg!* Mi, akik részt vettünk az emlékév sokszínű, több mint 60 rendezvényén, megéltük ennek szépségét és köszönettel tartozunk minden Pósa-rendezvény- szervezőnek, akik az építkezéshez egy téglát adtak – most már csak rajtunk, nagymamákon, anyákon, pedagógusokon múlik, hogyan építkezünk ezekből a téglákból, önmagunk és gyermekeink gazdagodására.

A második cél az **emlékezés** volt. Az emlékezés sok-sok formáját mutatták meg a szervezők – könyvbemutatók, versmondás, emléktúra, baba-mama foglalkozás, újság szerkesztés, módszertani bemutató, rajzverseny, nótaest, kiállítás, süteménykóstolás, konferencia, óvodai foglalkozás –, olyan színes kavalkád volt ez, mint maga Pósa életműve. Az emlékek azonban nem csak a múlt-ról szólnak, de meghatározzák a jövőnket is. Olvastam valahol, hogy amikor meghalunk, nem az marad utánunk, amit a síremlékünkre vésnek, hanem az, amit mások életébe beleszóttunk. Igazolással, egy friss, személyes példát osztanék meg Önökkel.

Nagy veszteség érte családjunkat, karácsony előtt hunyt el édesanyám. Féltem a karácsonytól, hogyan fogjuk körülülni az ünnepi asztalt nélküle? A bátyám vegyes házasságából született, már felnőtt unokák megterítették az ünnepi asztalt, ahogy édesanyától látták, és közösen mondtuk el a szokásos magyar imákat, karácsonyi köszöntőket.

Meg kell vallanom, nem is voltam annyira szomorú, éreztem, hogy ez édesanya igazi hagyatéka, két emberke, akik nélküle nem tudták volna megőrizni gyökereit, szokásait, nyelvét.

Azonosulni tudok Polcz Alaine véleményével, miszerint: *Az emlékek ápolása a folyamatosság érzését és tudatát adja; a múlt beépítését a jelenbe és a gyermekeken át a jövőbe. A gyökértelenség a mai ember egyik nagy baja, sérülékennyé teszi »énünket«. Beszéljünk azokról, akik meghaltak, hogyan éltek, milyenek voltak, hogyan gondolkodtak, miben hittek, mit »tettek« az életükkel, mit hagytak a következő nemzedékre.* – Szébb és teljesebb lesz tőle az életünk!

Igaz ez tágabb értelemben is. A múltat nem hozhatjuk vissza, de megjeleníthetjük – próbáltuk ezt elindítani Pósa Lajos életművével kapcsolatban, mert van mit megjeleníteni: ma már könyvek, kiadványok, újságok adnak hírt e sokrétű munkáról, és jó volna ha a Pósa versek is beleszövődnének az életünkbe, az imádságainkba, az óvodai és iskolai rendezvényekbe, az otthoni esti mesékbe.

A harmadik cél, az **összefogásról** szól. Ismerjük a családi összefogás erejét, a nemzeti összefogás fontosságát. Én a keresztényi – vagyis kulturális összefogásról szeretnék egy gondolatot közzé adni.

Napjainkban, amikor a világ kulturális újrafelosztásának drámai – a keresztények üldözéséről szóló eseményei töltik meg a hírműsorokat, minden olyan törekvést, mely a különböző népek békés egymás mellett élését szolgálja, feltétlenül támogatni és segíteni szükséges.

Hiszen a keresztényi kultúra az a kincsünk, amely megőrzi emberségünket és a maga színes eszközeivel annak kifejezésére is képes, híven őrzi azokat a sajátosságokat, melyek megkülönböztetik a másik nemzetétől. Ugyanakkor, ha kellő érzékenységgel tudjuk figyelni ezeket a sajátosságokat, mindannyiunk számára érzékelhető lesz, hogy mégis több az a közös szokás, érték és hagyomány, mely a térségünkben együtt élő nemzetiségeket összeköti, egymásrataltságot kifejezi.

Ezt a különös helyzetet egy számomra kedves példával érzékeltetem. A szlovákok imájának kezdő sora *Otče náš...* – azaz másképpen mondják a Miatyánkot –, de ami a döntő: valamennyien a Miatyánkot mondjuk! Ez így van valójában és képletesen is. Tudnunk kell, hogy az ilyen különbözőségeink azért fontosak, hogy az egységünk erőteljesebb legyen.

Minden körbejárt alapfogalomhoz – az üzenethez, emlékezéshez és az összefogáshoz nélkülözhetetlen még egy alapvető, mélyen emberi tulajdonság, – ami szinte átsüt Pósa verseiből is – s ez nem más, mint a **szeretet**. S tudjuk: ahol szeretet van – remény és jövő van!

Kívánom, hogy az újesztendőben legyenek fogékonyak az **üzenetekre**, legyen részük szép, lelket melengető **emlékezésekben**, éljék meg a megerősítő **összefogások** sikerét.

Elhangzott Rimaszombatban, a Pósa Lajos Emlékév szlovákiai záróünnepségének keretét biztosító istentiszteleten, 2015. január 11-én.